

Musikken i sproget

Et kunstnerisk pædagogisk projekt i koncentrat

v. Camilla Kirchhoff, cellist, cand. mag. og master i dansk som andetsprog

Musikken i sproget er udviklet i et samarbejde mellem tre musikere – Kuno Kjærby, Erik Jakobsson og jeg selv – på Københavns Sprogcenter (hvor jeg også er ansat som underviser i dansk som andetsprog), og projektet opstod af et spørgsmål som Kuno og jeg stillede hinanden:

Kan man ved at afbilde dansk talesprog musikalsk (og på musikinstrumenter) beskrive og bevidstgøre sprogets melodi(er)/prosodi på en måde som måske kan gøre det lettere for udlændinge at lære at udtale dansk.

Vi forestillede os at der måtte være meget at hente fordi tale og musik jo begge er lydige fænomener med mange fysisk parallelle egenskaber, og hvor fx hjerneforskning viser at der er sammenfald mellem domæner når man undersøger de ressourcer i hjernen vi trækker på, hvad enten vi beskæftiger os med sprog eller musik. Der er for så vidt heller ikke noget nyt i at bruge musik og sang, rim og remser i sprogundervisning. Men vi ville prøve at *lave musik ud af ordenes klang*, dvs. ikke som man plejer, akkompagnere ord med toner, men lade ordene i sig selv, deres toneleje, udtryk og frasering, være selve musikken.

Vi lavede i første omgang to projektførøb med to forskellige hold kursister/elever med forskelligt niveau af danskundskaber. Begge undervisningsforløb var udformet som musikalske workshops hvor vi sammen med kursisterne komponerede og opførte deres egne ordkompositioner (som vi kalder ”DOS”er), og som til slut mundede ud i koncerter for hele skolen. De to workshops var umiddelbart begge en stor succes og viste os at ikke blot det kompositoriske arbejde med ordenes lyde, men den kunstneriske arbejdsform overhovedet, havde et stort læringspotentiale på mange flere parametre end vi lige havde forestillet os.

Her er nogle af de vigtigste:

1) **Den kreative/legende tilgang:** dvs. at man leger med ord – som begynder, viderekommen eller avanceret sprogbruger – virker meget frigørende og udviklende på ens sproglige kompetencer uanset niveau fordi man altid tager udgangspunkt i det man magter og skaber derfra. Det er sjovt at lege!

2) **Læring på flere planer samtidig:** Arbejdet med udtale i en musikalsk sammenhæng bliver mindre mental, mere sanselig og ofte mindre hæmmet fordi artikulation og udtryk blot bliver en del af den samlede musikalske oplevelse. Sprogtilægnelsen foregår også på et mere ubevidst plan, hvor evt. mentale blokeringer (fx præstationsangst) nemmere bliver omgået, ikke mindst fordi det musikalske udtryk er i centrum, og ikke den sproglige korrekthed.

3) **Musikalsk stilladsering:** De musikalske grundstrukturer (rytme/melodi og harmoni) *sammen med* det at være en del af et skabende fællesskab – sådan som man er i et kor/ensemble – giver et meget trygt og sikkert stillads omkring den enkeltes udfoldelse. Det samme kan efter min mening siges om den traditionelle (nu for tiden ofte stærkt kritiserede) musikpædagogiske arbejdsform,

mesterlæren. Eleverne får vekselvis demonstreret, imiterer, øver og arbejder med stoffet sammen med den musikalske instruktør – for til sidst at give det et eget personlige udtryk. Undervisningen udformer sig i princippet som en musikalsk prøve hvor det konstante musikalske flow holder opmærksomheden og energien på max, og hvor den varierede repetition af fraserne skaber et sikkert fundament for hukommelsen, hvor læringen fæstner sig næsten fysisk: Man ved hvordan det føles at åbne munden og sige præcis de ord fordi man har prøvet at sige dem på så mange forskellige måder.

4) Koncertens betydning som ”confidence builder” og motivator: Det at skulle optræde med noget man selv har skabt, sin egen tekst, melodi osv. – (og specielt i denne sammenhæng som indvandrer at optræde på dansk, evt. desuden på sit eget sprog) – og så opleve at få umiddelbar og stor positiv respons fra publikum – giver i sig selv selvtillid. Og i tilgift skaber det også mere ”symmetri” i læringssituationen, forstået på den måde at eleverne får større autoritet i kraft af deres ”musikalske skaberværk”, modsat mange andre læringssituationer hvor det ikke er dem selv der sætter dagsordenen. Begge dele virker meget motiverende på eleverne.

Konklusion: Vi oplevede at den musikalske praksis/de processer man indgår i når man arbejder med at skabe og udføre musik, er meget produktive læringsredskaber overhovedet, og at det derfor er oplagt at tage disse redskaber med ind i andre undervisningssammenhænge.